

Ειδική έρευνα για τις συντάξεις και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας με τη διάσταση του φύλου

Στο 41^ο Ενημερωτικό Σημείωμα του Παρατηρητηρίου της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων παρουσιάζονται στατιστικά δεδομένα της ειδικής έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ για τις συντάξεις και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας (ad hoc ενότητα 2023). Η έρευνα διεξήχθη παράλληλα με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού τα τέσσερα τρίμηνα του 2023, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Εφαρμοστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2020/1642 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας ήταν τα άτομα ηλικίας 50 έως 74 ετών.

Λήψη σύνταξης γήρατος, ανά φύλο

- Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 50-74 ετών που λαμβάνουν σύνταξη γήρατος διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα με το φύλο και την ηλικία. Μέχρι την ηλικία των 54 ετών το ποσοστό που λαμβάνει σύνταξη είναι πολύ χαμηλό, κάτω του 5,0%, και αυξάνεται με παρόμοιο τρόπο και για τα δύο φύλα μέχρι την ηλικία των 60 ετών.
- **Μετά τα 60 έτη**, το ποσοστό των ατόμων που λαμβάνουν σύνταξη είναι **σημαντικά μεγαλύτερο για τους άνδρες 44,5% έναντι των γυναικών 26,6%**, και στην ηλικία των **74 ετών** ανέρχεται στο **90,1% για τους άνδρες** και στο **63,7% για τις γυναίκες**.

Μέση ηλικία λήψης σύνταξης γήρατος, ανά φύλο

- Η μέση ηλικία κατά την οποία ξεκίνησε η λήψη σύνταξης γήρατος για τα άτομα ηλικίας 50-74 ετών ήταν τα 58,6 έτη.
- **Η μέση ηλικία συνταξιοδότησης είναι λίγο μεγαλύτερη για τους άνδρες (58,9) σε σύγκριση με τις γυναίκες (58,2).**
- Μεγαλύτερες διαφορές εμφανίζονται στα άτομα διαφορετικού εκπαιδευτικού επιπέδου και συγκεκριμένα, η μέση ηλικία συνταξιοδότησης για τα άτομα κατώτερης εκπαίδευσης είναι 60,7 ενώ για τα άτομα μέσης και ανώτερης εκπαίδευσης είναι αντίστοιχα 57,1 και 57,3 έτη.
- Αναφορικά με τη μέση ηλικία συνταξιοδότησης, ανάλογα με το επάγγελμα της τελευταίας εργασίας, παρατηρείται ότι αυτή κυμαίνεται από τα 59,0 έτη για τους τεχνικούς και ασκούντες συναφή επαγγέλματα έως τα 65,6 έτη για τους ειδικευμένους γεωργούς, κτηνοτρόφους, δασοκόμους και αλιείς.
- Διαφορές παρατηρούνται και στη μέση ηλικία συνταξιοδότησης κατά Περιφέρεια. Η μικρότερη ηλικία συνταξιοδότησης παρατηρείται στην Περιφέρεια Αττικής και οι μεγαλύτερες στις Περιφέρειες Κρήτης, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων.

Πίνακας 1: Μέση ηλικία έναρξης λήψης σύνταξης γήρατος και επίπεδο εκπαίδευσης, ανά φύλο

	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
Σύνολο	58,6%	58,9%	58,2%
Κατώτερη εκπαίδευση (μέχρι Γυμνάσιο)	60,7%	60,4%	61,1%
Μέση εκπαίδευση (Λύκειο ή Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση)	57,1%	57,6%	56,5%
Ανώτερη εκπαίδευση	57,3%	58,3%	56,2%

Λήψη μειωμένης σύνταξης γήρατος, ανά φύλο

- Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 50-74 ετών που δηλώνουν ότι έλαβαν μειωμένη σύνταξη γήρατος ανέρχεται σε 11,6%.
- Παρατηρούνται σημαντικές διαφορές και ως προς το φύλο και ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο. Το χαμηλότερο ποσοστό των ατόμων παρατηρείται στους άνδρες κατώτερης εκπαίδευσης (5,6%) και το υψηλότερο (22,8%) στις γυναίκες μέσης εκπαίδευσης.

Κατάσταση απασχόλησης κατά τη λήψη σύνταξης γήρατος, ανά φύλο

- 7 στα 10 άτομα ηλικίας 50-74 ετών που λαμβάνουν σύνταξη γήρατος σταμάτησαν να εργάζονται όταν συνταξιοδοτήθηκαν, ποσοστό 71,9%, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό, 23,9% δεν εργαζόταν ήδη πριν αρχίσει να λαμβάνει σύνταξη.
- Μικρά ποσοστά καταγράφονται για τα άτομα που είτε συνέχισαν να εργάζονται χωρίς ή με αλλαγές είτε επέστρεψαν στην αγορά εργασίας κάποια στιγμή αργότερα (1,7%, 2,6% και 0,6%, αντίστοιχα)
- Ως βασικότερος λόγος που τα άτομα ηλικίας 50 έως 74 ετών, τα οποία λαμβάνουν σύνταξη γήρατος, σταμάτησαν να εργάζονται δηλώνεται η προτίμηση να σταματήσουν να εργάζονται από τη στιγμή που κατοχυρώθηκε το δικαίωμα σύνταξης (77,3%), ενώ ένα σημαντικό ποσοστό 15,0% δηλώνει ότι υποχρεώθηκε να σταματήσει λόγω ορίου ηλικίας.
- Παρατηρείται ότι οι λόγοι αποχώρησης από την αγορά εργασίας δεν παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών – με εξαίρεση την περίπτωση της φροντίδας άλλων ατόμων που δηλώνεται ως λόγος συχνότερα από τις γυναίκες (3,7%).

Πίνακας 2: Λόγος που σταμάτησαν να εργάζονται τα άτομα που λαμβάνουν σύνταξη γήρατος, ανά φύλο

	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
Κατοχύρωσαν δικαίωμα σύνταξης και προτίμησαν να σταματήσουν να εργάζονται	77,3%	76,8%	77,8%
Έφτασαν στην υποχρεωτική ηλικία συνταξιοδότησης	15,0%	15,8%	14,1%
Τους προτάθηκαν συμφέροντες οικονομικοί όροι	0,9%	1,1%	0,7%
Άλλοι, σχετικοί με την εργασία λόγοι	0,7%	0,7%	0,7%
Λόγω προβλημάτων υγείας/ανικανότητας για εργασία	2,7%	3,2%	2,1%
Οικογενειακοί λόγοι/υποχρέωση φροντίδας άλλων ατόμων	2,0%	0,6%	3,7%
Άλλος λόγος	1,3%	1,7%	0,8%
Δεν απάντησαν	0,2%	0,2%	0,2%

Κύριος λόγος παραμονής ή επιστροφής στην αγορά εργασίας, ανά φύλο

- Ο κύριος λόγος επιστροφής ή παραμονής στην αγορά εργασίας, των ατόμων ηλικίας 50-74 ετών που λαμβάνουν σύνταξη γήρατος, ήταν οικονομικός – είτε επειδή υπήρχε ανάγκη (32,9%) είτε επειδή συνέφερε οικονομικά (14,0%).

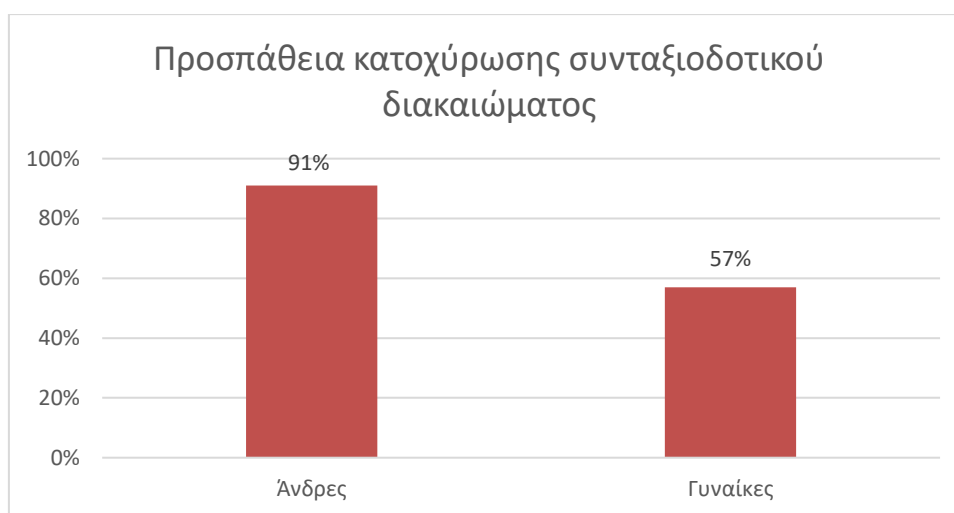
Πίνακας 3: Κύριος λόγος παραμονής ή επιστροφής στην αγορά εργασίας, ανά φύλο

	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
Ήταν αναγκαίο για οικονομικούς λόγους	32,9%	32,8%	33,1%
Συνέφερε ιδιαίτερα για οικονομικούς λόγους	14,0%	11,3%	22,1%
Η/ο σύζυγος ήταν ακόμα εργαζόμενος	13,3%	16,2%	4,5%
Μου άρεσε η εργασία μου/το να είμαι δραστήρια/ος	25,8%	27,2%	21,6%
Για να παραμείνω κοινωνική/ός	5,6%	4,7%	8,4%
Για άλλους λόγους	5,7%	5,1%	7,4%
Δεν απάντησαν	2,7%	2,6%	3,0%

Ενέργειες για κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, ανά φύλο

- Η πλειονότητα (91,0%) των ανδρών προσπαθεί να κατοχυρώσει δικαίωμα σύνταξης – κυρίως, μέσω ασφάλισης σε δημόσιο φορέα. Αντίθετα, ένα σημαντικό ποσοστό γυναικών, 43,0%, δεν κάνει καμία σχετική ενέργεια.

Γράφημα: Προσπάθεια κατοχύρωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος, ανά φύλο

- Από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι τα άτομα ηλικίας 50-74 ετών που δεν λαμβάνουν ούτε σύνταξη γήρατος ούτε επαγγελματική σύνταξη, παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών σε ό,τι αφορά την προσπάθεια κατοχύρωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος.
- Το ποσοστό των ατόμων που επιδιώκουν σύνταξη μόνο μέσω ιδιωτικής/επαγγελματικής ασφάλισης είναι μη σημαντικό (1,5% για τους άνδρες και 1,3% για τις γυναίκες).

Η πηγή που χρησιμοποιήθηκε για την άντληση των στοιχείων είναι η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ).